

+ Μέγεθος Γραμμάτων -

ΤΡΑΠΕΖΑ ΝΟΜΙΚΩΝ ΠΛΗΡΟΦΟΡΙΩΝ ΝΟΜΟΣ (Netcompany-Intrasoft)

1403/2012 ΑΠ (591590)

(Α' ΔΗΜΟΣΙΕΥΣΗ ΝΟΜΟΣ, ΧΡΙΑΔ 2013/282)

Δικαστικά έξοδα. Η παροχή του ευεργετήματος της πενίας ή της παροχής νομικής βοήθειας δεν εμποδίζει το δικαστήριο να επιβάλει σε βάρος του διαδίκου τα δικαστικά έξοδα του αντιδίκου του. Η είσπραξη όμως αυτών δεν μπορεί να επιδιωχθεί με αναγκαστική εκτέλεση πριν πάψουν να υπάρχουν οι προϋποθέσεις για την παροχή του ευεργετήματος πενίας ή της νομικής βοήθειας. Το δικάσαν δικαστήριο εσφαλμένα ερμήνευσε και εφάρμοσε τα άρθρα 199 παρ. 3 ΚΠολΔ και 9 παρ. 6 του Ν. 3226/2004, αφού για την είσπραξη των δικαστικών εξόδων απαιτείται να βεβαιωθεί από το δικαστήριο η άρση ή ο περιορισμός του ευεργετήματος. Δεκτή η αναίρεση (αναιρεί την υπ' αριθμ. 4115/2009 απόφαση του Πολυμελούς Πρωτοδικείου Αθηνών). (Παρατηρήσεις Π. Γιαννόπουλος ΧρΙΑΔ 2013/283).

Αριθμός **1403/2012**

ΤΟ ΔΙΚΑΣΤΗΡΙΟ ΤΟΥ ΑΡΕΙΟΥ ΠΑΓΟΥ

A2` Πολιτικό Τμήμα

ΣΥΓΚΡΟΤΗΘΗΚΕ από τους Δικαστές: Αθανάσιο Κουτρομάνο, Αντιπρόεδρο, Δήμητρα Παπαντωνοπούλου, Χρυσόστομο Ευαγγέλου, Ευφημία Λαμπροπούλου και Γεράσιμο Φουρλάνο, Αρεοπαγίτες.

ΣΥΝΗΛΘΕ σε δημόσια συνεδρίαση στο Κατάστημά του στις 14 Μαΐου 2012, με την παρουσία και της γραμματέως Αικατερίνης Σιταρά, για να δικάσει την υπόθεση μεταξύ:

Του αναιρεσειόντος: Ξ. Χ. του Ι., κατοίκου ..., ο οποίος παραστάθηκε με τον πληρεξούσιο δικηγόρο του Γεώργιο Σκούτα.

Του αναιρεσιβλήτου:, κατοίκου ..., ως διαχειριστή της επί της οδού ... πολυκατοικίας, ο οποίος δεν παραστάθηκε και την δίκη συνεχίζει ως νέος Διαχειριστής ο Σ. Α. του Φ., που παραστάθηκε με τον πληρεξούσιο δικηγόρο του Σωτήριο Σκαλτσά.

Η ένδικη διαφορά άρχισε με την από 8-8-2006 αγωγή της ήδη αναιρεσειούσας, που κατατέθηκε στο Ειρηνοδικείο Καλλιθέας. Εκδόθηκαν οι αποφάσεις: 541/2007 του ίδιου Δικαστηρίου και 4115/2009 του Πολυμελούς Πρωτοδικείου Αθηνών. Την αναίρεση της τελευταίας απόφασης ζητά ο αναιρεσειών με την από 28-10-2009 αίτησή του.

Κατά τη συζήτηση της αίτησης αυτής, που εκφωνήθηκε από το πινάκιο, οι διάδικοι παραστάθηκαν, όπως σημειώνεται πιο πάνω. Ο εισηγητής Αρεοπαγίτης Χρυσόστομος Ευαγγέλου ανέγνωσε την από 11-5-2011 έκθεσή του ήδη Αντιπροέδρου Αθανασίου Κουτρομάνου, με την οποία εισηγήθηκε την απόρριψη της κρινόμενης αίτησης.

Ο πληρεξούσιος του αναιρεσειόντος ζήτησε την παραδοχή της αίτησης, ο πληρεξούσιος του αναιρεσιβλήτου την απόρριψή της, καθένας δε την καταδίκη του αντιδίκου μέρους στη δικαστική δαπάνη.

ΣΚΕΦΘΗΚΕ ΣΥΜΦΩΝΑ ΜΕ ΤΟ ΝΟΜΟ

Κατά τη διάταξη του άρθρου 940 παρ. 3 του ΚΠολΔ, "αν ακυρωθεί αμετάκλητα η αναγκαστική εκτέλεση, εκείνος κατά του οποίου έγινε η εκτέλεση έχει δικαίωμα να ζητήσει από εκείνον που την επέσπευσε αποζημίωση για τις ζημιές που επήλθαν από την εκτέλεση, αν συντρέχουν οι προϋποθέσεις των άρθρων 914 ή 919 του αστικού κώδικα". Παρέχεται, δηλαδή, στην περίπτωση αυτή γνήσια ουσιαστικού δικαίου αξίωση αποζημιώσεως στον θιγέντα, στηριζόμενη σε ειδική αδιοκοπραξία, τα στοιχεία της οποίας ορίζονται σε συνδυασμό με τα άρθρα 914 ή 919 ΑΚ. Όμως, κατά την αληθή έννοια της παραπάνω διάταξης του άρθρου 940 παρ. 3 ΚΠολΔ, ερμηνευόμενης, και υπό το πρίσμα του άρθρου 6 της ΕΣΔΑ περί δίκαιης δίκης και παροχής ουσιαστικής έννομης προστασίας αλλά και του άρθρου 20 παρ. 1 του Συντάγματος, δεν αποκλείεται η έγερση, και πέραν της παρεχόμενης από την πιο πάνω διάταξη του άρθρου 940 παρ. 3 ΚΠολΔ αξίωσης αποζημιώσεως, αυτοτελούς αγωγής για αποζημίωση εξ' αιτίας άδικης εκτέλεσης και η παρεμπόμπουσα κρίση κατά τη σχετική τακτική δίκη περί ακυρότητας οποιασδήποτε πράξεως της αναγκαστικής εκτέλεσης, εναντίον της οποίας δεν ασκήθηκε ανακοπή, προκειμένου να θεμελιωθεί το ασκούμενο με την αγωγή δικαίωμα αποζημιώσεως του καθ' ου η εκτέλεση (Ολ. Α.Π. 9/2010).

Περαιτέρω, στα άρθρα 198, 199, 200, 202 και 203 παρ. 2 του Κώδικα Πολιτικής Δικονομίας ορίζονται τα εξής:

"Το ευεργέτημα της πενίας δίνεται χωριστά για κάθε δίκη, ισχύει για κάθε βαθμό δικαιοδοσίας για κάθε δικαστήριο και περιλαμβάνει την αναγκαστική εκτέλεση της απόφασης". (άρθρο 198), "1. Οποιος έλαβε το ευεργέτημα της πενίας απαλλάσσεται προσωρινά από την υποχρέωση να καταβάλει τα έξοδα της δίκης και γενικά της διαδικασίας, ιδίως τα τέλη χαρτοσήμου, το τέλος δικαστικού ενσήμου, το τέλος του απογράφου και τις προσαυξήσεις τους, τα δικαιώματα των συμβολαιογράφων και των δικαστικών επιμελητών, των μαρτύρων και των πραγματογνωμόνων, την αμοιβή των δικηγόρων και άλλων δικαστικών πληρεξουσίων, καθώς και από την υποχρέωση εγγυοδοσίας για τα έξοδα αυτά. 2. Με την απόφαση που χορηγεί το ευεργέτημα της πενίας μπορεί να οριστεί ότι ο άπορος απαλλάσσεται προσωρινά από την προκαταβολή ενός μέρους μόνο από τα έξοδα αυτά. 3. Η παραχώρηση του ευεργετήματος της πενίας δεν επηρεάζει την υποχρέωση να πληρωθούν τα έξοδα που επιδικάστηκαν στον αντίδικο". (άρθρο 199). "1. Ύστερα από αίτηση του διαδίκου, η απόφαση που χορηγεί το ευεργέτημα της πενίας ή και μεταγενέστερη απόφαση διορίζει ένα δικηγόρο ή δικολάβο, ένα συμβολαιογράφο και ένα δικαστικό επιμελητή, με την εντολή να υπερασπιστούν τον άπορο, να τον εκπροσωπήσουν στο δικαστήριο και να του δώσουν τη βοήθεια που χρειάζεται για να γίνουν οι διάφορες πράξεις. Αυτοί έχουν υποχρέωση να δεχτούν την εντολή και να δίνουν τη βοήθειά τους στον άπορο χωρίς αξίωση προκαταβολής αμοιβής ή δικαιωμάτων. 2. Ο διορισμός δικηγόρου ή δικολάβου με την απόφαση ισχύει ως παροχή δικαστικής πληρεξουσιότητας από τον άπορο, στην έκταση που ορίζει το άρθρο 97, εκτός αν η απόφαση, ύστερα από αίτηση του απόρου, την περιορίζει ή την επεκτείνει". (άρθρο 200). "Το ευεργέτημα της πενίας μπορεί να ανακληθεί ή να περιοριστεί με απόφαση του αρμόδιου δικαστή, ύστερα από πρόταση του εισαγγελέα ή και αυτεπαγγέλτως εφόσον αποδεικνύεται ότι οι προϋποθέσεις της παροχής του είτε δεν υπήρχαν εξ αρχής, είτε έπαψαν να υπάρχουν αργότερα, είτε μεταβλήθηκαν". (άρθρο 202). "Αν η απόφαση επιβάλλει τα έξοδα σε βάρος του αντιδίκου του απόρου, η είσπραξη των τελών χαρτοσήμου, του δικαστικού ενσήμου, του απογράφου και του αντιγράφου, καθώς και των προσαυξήσεών τους γίνεται σύμφωνα με το νόμο για την είσπραξη των δημόσιων εσόδων, ενώ εκείνων που οφείλονται στον άπορο, στον δικηγόρο ή άλλους δικαστικούς πληρεξουσίου και στους άλλους δικαστικούς υπαλλήλους επιδικάζονται στα πρόσωπα αυτά και εισπράττονται κατά τις διατάξεις της αναγκαστικής εκτέλεσης. Με τον ίδιο τρόπο γίνεται η είσπραξη των εξόδων, αν επιβληθούν σε βάρος του απόρου, αμέσως μόλις πάψουν να υπάρχουν όλες ή μερικές από τις προϋποθέσεις για την παροχή του ευεργετήματος της πενίας και βεβαιωθεί αυτό με τον τρόπο που ορίζει το άρθρο 202" (άρθρο 203 παρ.2). Ομοια ρύθμιση περιλαμβάνεται στα άρθρα 1, 2, 4 και 9 του ν. 3226/2004 "νομική βοήθεια σε πολίτες χαμηλού εισοδήματος". Ειδικότερα ορίζεται: "1. Δικαιούχοι νομικής βοήθειας είναι οι χαμηλού εισοδήματος πολίτες κράτους μέλους της Ευρωπαϊκής Ένωσης. Δικαιούχοι είναι, επίσης, οι χαμηλού εισοδήματος πολίτες τρίτου κράτους και ανιθαγενείς, εφόσον έχουν, νομίμως, κατοικία ή συνθήκη διαμονής στην Ευρωπαϊκή Ένωση" (άρθρο 1). "1. Η νομική βοήθεια παρέχεται ύστερα από αίτηση του δικαιούχου. Η αίτηση αναφέρει συνοπτικά το αντικείμενο της δίκης ή της πράξης και τα στοιχεία που βεβαιώνουν τη συνδρομή των προϋποθέσεων για την παροχή βοήθειας" (άρθρο 2). "2. Η νομική βοήθεια μπορεί να ανακληθεί ή να περιοριστεί με απόφαση του αρμόδιου δικαστή, αυτεπαγγέλτως ή ύστερα από πρόταση του εισαγγελέα, εφόσον αποδεικνύεται ότι οι προϋποθέσεις της παροχής είτε δεν υπήρχαν είτε εξέλιπαν είτε μεταβλήθηκαν ουσιαστικά" (άρθρο 4). "1. Η παροχή νομικής βοήθειας σε υποθέσεις αστικού και εμπορικού χαρακτήρα συνίστανται στην απαλλαγή από την υποχρέωση καταβολής μέρους ή του συνόλου των εξόδων της διαδικασίας και εφόσον, ειδικώς ζητηθεί, στο διορισμό δικηγόρου, συμβολαιογράφου και δικαστικού επιμελητή, με την εντολή να υπερασπιστούν τον δικαιούχο, να τον εκπροσωπήσουν στο δικαστήριο και να του δώσουν τη βοήθεια που χρειάζεται για να γίνουν οι αναγκαίες πράξεις". 2. "Η απαλλαγή περιλαμβάνει ιδίως τα τέλη χαρτοσήμου, το τέλος δικαστικού ενσήμου, το τέλος απογράφου και τις προσαυξήσεις τους, τα δικαιώματα των μαρτύρων, των πραγματογνωμόνων, τα δικαιώματα ή την αμοιβή του διοριζόμενου δικηγόρου, συμβολαιογράφου και δικαστικού επιμελητή, καθώς και την υποχρέωση εγγυοδοσίας για τα έξοδα αυτά". "Η παροχή νομικής βοήθειας δεν επηρεάζει την υποχρέωση καταβολής των εξόδων που επιδικάστηκαν στον αντίδικο" (άρθρο 9). Από τις παραπάνω διατάξεις προκύπτει σαφώς ότι η παροχή του ευεργετήματος της πενίας ή της παροχής νομικής βοήθειας δεν εμποδίζει το δικαστήριο, σε περίπτωση ήττας εκείνου που έτυχε του ευεργετήματος της πενίας ή έλαβε τη νομική βοήθεια, να επιβάλει σε βάρος του τα δικαστικά έξοδα του αντιδίκου του, η είσπραξη, όμως, αυτών δεν μπορεί να επιδιωχθεί με αναγκαστική εκτέλεση πριν πάψουν να υπάρχουν οι προϋποθέσεις για την παροχή του ευεργετήματος πενίας ή της νομικής βοήθειας και βεβαιωθεί τούτο με απόφαση του αρμοδίου δικαστή (Α.Π. 1419/2000, Α.Π. 964/1975).

Στην προκειμένη περίπτωση, ο αναιρεσείων με την από 8-8-2006 αγωγή, που κατέθεσε ενώπιον του Ειρηνοδικείου Αθηνών, ισχυριζόμενος ότι ο εναγόμενος επέσπευσε σε βάρος του, υπαίτια και παράνομα, αναγκαστική εκτέλεση για την είσπραξη της από 970 ευρώ δικαστικής δαπάνης, η οποία του είχε επιδικασθεί με την υπ' αριθ. 39/2006 απόφαση του Αρείου Πάγου (Τμήμα Αναστολών), μολονότι γνώριζε και η απόφαση ανέφερε ότι αυτός (ενάγων) είχε τύχει του ευεργετήματος της πενίας του άρθρου 199 του ΚΠολΔ, το οποίο δεν είχε ανακληθεί, και ότι για την αποφυγή κατάσχεσης της περιουσίας του αναγκάστηκε και κατέβαλε στον εναγόμενο το συνολικό ποσό των 2.040 ευρώ, ζήτησε να υποχρεωθεί ο εναγόμενος να του καταβάλει ως αποζημίωση το ποσό των 2.040 ευρώ, καθώς και χρηματική ικανοποίηση 12.000 ευρώ, λόγω της ηθικής βλάβης που υπέστη από την εκτέλεση. Η αγωγή απορρίφθηκε ως μη νόμιμη με την υπ' αριθ. 541/2007 απόφαση του Ειρηνοδικείου Αθηνών. Κατ' αυτής ο ενάγων άσκησε έφεση, η οποία απορρίφθηκε με την προσβαλλόμενη με την κρινόμενη αίτηση αναιρέσης υπ' αριθ. 4115/2009 απόφαση του Πολυμελούς Πρωτοδικείου Αθηνών, η οποία έκρινε, επίσης, ότι η αγωγή δεν είναι νόμιμη, αφενός για το λόγο ότι η παροχή του ευεργετήματος της πενίας στον ενάγοντα, σύμφωνα με το άρθρο 199 παρ.3 του ΚΠολΔ και 9 παρ.6 του Ν. 3226/2004, δεν επηρεάζει την υποχρέωσή του να πληρώσει τα δικαστικά έξοδα που επιδικάζονται στα πλαίσια της δίκης για την οποία είχε λάβει το ευεργέτημα της πενίας και αφετέρου για το λόγο ότι η εκτέλεση δικαστικής απόφασης, που αποτελεί τίτλο εκτελεστό, δεν αποτελεί άδικη πράξη κατά την έννοια του άρθρου 914 του Α.Κ.

Έτσι που έκρινε το ως εφετείο δικάσαν Πολυμελές Πρωτοδικείο Αθηνών, εσφαλμένα ερμήνευσε και στη συνέχεια

εφάρμοσε τις διατάξεις ουσιαστικού δικαίου των άρθρων 199 παρ. 3 ΚΠολΔ και 9 παρ. 6 του Ν. 3226/2004, καθόσον οι διατάξεις αυτές επιτρέπουν μεν στο δικαστήριο να επιβάλει σε βάρος του διαδίκου που έτυχε του ευεργετήματος της πενίας τα δικαστικά έξοδα του αντιδίκου του, δεν παρέχουν, όμως, και το δικαίωμα στον αντίδικο να επιδιώξει και την είσπραξή τους, χωρίς προηγουμένως να έχει βεβαιωθεί δικαστικά η πλήρωση της εκ του νόμου αιρέσεως υπό την οποία τελεί η απαίτηση καταβολής των επιδικασθέντων δικαστικών εξόδων (άρθρο 915 ΚΠολΔ), ήτοι η άρση ή ο περιορισμός του ευεργετήματος, κατά τα οριζόμενα στις διατάξεις των άρθρων 202, 203 παρ. 2 του ΚΠλΔ και 4 παρ. 2 του ν. 3226/2004, τις οποίες διατάξεις δεν εφάρμοσε, αν και ήταν εφαρμοστέες, όπως δεν εφάρμοσε και τη διάταξη του άρθρου 914 του Α.Κ., η οποία, υπό τα εκτιθέμενα στην αγωγή ήταν εφαρμοστέα, εφόσον γίνεται επίκληση άδικης εκτέλεσης. Επομένως, πρέπει κατά παραδοχή του μοναδικού από το άρθρο 560 αριθ.1 ΚΠολΔ λόγου του αναιρετηρίου, με τον οποίο, κατ' εκτίμηση του όλου περιεχομένου του, γίνεται επίκληση της εσφαλμένης ερμηνείας και εφαρμογής των ως άνω διατάξεων, να αναιρεθεί η προσβαλλόμενη απόφαση και να παραπεμφθεί η υπόθεση για περαιτέρω έρευνα στο ίδιο δικαστήριο, η σύνθεση του οποίου από άλλους δικαστές είναι εφικτή (άρθρο 580 παρ.3 ΚΠολΔ). Τα δικαστικά έξοδα του αναιρεσιζήτορος πρέπει να επιβληθούν σε βάρος του συνεχιζόντος τη δίκη στη θέση του αναιρεσιβλήτου νέου διαχειριστή της πολυκατοικίας (άρθρα 176, 183, 203 παρ.2 ΚΠολΔ).

ΓΙΑ ΤΟΥΣ ΛΟΓΟΥΣ ΑΥΤΟΥΣ

Αναιρεί την υπ' αριθ. 4115/2009 απόφαση του Πολυμελούς Πρωτοδικείου Αθηνών.

Παραπέμπει την υπόθεση για περαιτέρω έρευνα στο ίδιο δικαστήριο, το οποίο θα συγκροτηθεί από άλλους δικαστές.

Καταδικάζει τον συνεχιζόντα τη δίκη στη θέση του αναιρεσιβλήτου νέο διαχειριστή της πολυκατοικίας στα δικαστικά έξοδα του αναιρεσιζήτορος, τα οποία ορίζει στο ποσό των δύο χιλιάδων (2.000) ευρώ.

Κρίθηκε και αποφασίσθηκε στην Αθήνα στις 2 Ιουλίου 2012.

Και

Δημοσιεύθηκε στην Αθήνα σε δημόσια συνεδρίαση στο ακροατήριό του στις 3 Σεπτεμβρίου 2012.

Ο ΑΝΤΙΠΡΟΕΔΡΟΣ

Η ΓΡΑΜΜΑΤΕΑΣ